

RADKA WILDOVÁ

vrchní ředitelka sekce vysokého školství, vědy a výzkumu
Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy

VÁCLAV VELČOVSKÝ

vrchní ředitel sekce mezinárodních vztahů, EU a ESIF
Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy

Praha, září 2025
Č. j.: MSMT-23020/2025-3

Vážená paní vrchní ředitelko,

děkujeme Vám za pozvání na 415. zasedání Rady pro výzkum, vývoj a inovace, které jste nám adresovala svým dopisem č. j. 31606-2025-UVCR ze dne 20. srpna 2025. Potvrzujeme tímto účast za obě naše sekce, a to ve složení PhDr. Mgr. Václav Velčovský, Ph.D., vrchní ředitel sekce mezinárodních vztahů, EU a ESIF, a PhDr. Lucie Núněz Tayupanta, Ph.D., ředitelka odboru výzkumu a vývoje sekce vysokého školství, vědy a výzkumu. Dovolte nám vyjádřit se takto v předstihu k bodům, jež jste ve svém dopise nadnesla.

Implementace principů otevřené vědy zapříčiní zásadní paradigmatickou proměnu výzkumného prostředí, fungování stakeholderů i výzkumu jako takového. Není třeba zmiňovat § 82 nedávno schváleného zákona č. 328/2025 Sb., o výzkumu, vývoji, inovacích a transferu znalostí, a gesci svěřenou nad touto agendou MŠMT. V souladu s tímto určením prosím považujte dále nastíněné teze **za pozici celého rezortu**.

Otevřená věda usiluje o to, aby výsledky výzkumu byly dostupné, sdílené a opětovně využitelné. Cílí na umožnění okamžitého přístupu k výsledkům výzkumu co nejširšímu okruhu uživatelů, což má podpořit transparentnost, reprodukovatelnost, rozvoj inovací a spolupráce ve vědě a také důvěru veřejnosti. Zavádění pravidel pro otevřenou vědu umožňuje tuto vizi naplňovat systematicky napříč výzkumným prostředím. Otevřený přístup k recenzovaným publikacím (dále „OA“) posiluje jejich další využití pro vědeckou i pedagogickou činnost, a to bez ohledu na institucionální či geografické hranice. Cílená harmonizace na úrovni EU má usnadnit mezinárodní spolupráci a podporuje adaptaci českého výzkumného prostředí na evropské standardy, což by v principu mělo mimo jiné vést k posílení české účasti na evropských projektech a programech.

OA je na národní úrovni ukotven v [Národní strategii otevřeného přístupu ČR k vědeckým informacím na léta 2017–2020](#) a definován jako poskytnutí bezplatného a neomezeného online přístupu koncovému uživateli, tedy včetně studentů, k vědeckým informacím s možností jejich opakovaného užití. Uplatňuje se pomocí veřejných licencí, jako jsou např. nejrozšířenější Creative Commons. Řídící orgán OP JAK při nastavování podmínek OA **převzal pravidla nastavená Evropskou komisí pro program Horizont Evropa**, s nimiž české výzkumné prostředí běžně pracuje. Ta jsou, s výjimkou způsobilosti

nákladů spojených s OA v hybridních časopisech, souladná také s požadavky [cOAlition S](#), konsorcia složeného z poskytovatelů podpory ve výzkumu z členských států, Evropské komise a dalších mezinárodních organizací. Pravidla OP JAK rovněž plně reflektují [závěry Rady Evropské unie o vysoce kvalitní, transparentní, otevřené, důvěryhodné a spravedlivé akademické publikační činnosti](#) z 23. května 2023, v nichž Rada vyzývá Komisi a členské státy k okamžitému a neomezenému otevřenému přístupu k výsledkům výzkumu hrazeného z veřejných zdrojů. Řídící orgán OP JAK nastavil pravidla otevřené vědy konzistentně napříč všemi výzkumnými výzvami (tedy včetně Špičkového výzkumu). Jsou uvedena **v Pravidlech pro žadatele a příjemce – specifická část každé výzvy, která jako příloha tvoří nedílnou součást rozhodnutí o poskytnutí dotace.**

Tyto principy plánuje MŠMT dále používat a rozvíjet při nastavování programů a nástrojů, jež má ve své gesci. Jsme si vědomi nerovného postavení autorů vůči vydavatelům, a proto jsme přistoupili k aktivitám směřujícím k širokému pochopení principů otevřené vědy a ke kultivaci implementace této agendy.

Pravidla OP JAK umožňují zvolit **jakoukoliv cestu vedoucí (1) k uložení a zpřístupnění verze publikace (AAM nebo VoR) v repozitáři s licencí CC BY a zároveň (2) bez časového embarga.** Pro splnění této podmínky si musí příjemci ponechat dostatečná majetková práva a neudělovat výhradní licenci vydavateli. Jinak totiž může vydavatel uplatnit časové embargo na zveřejnění publikace, a tím zamezit volnému opětovnému využití publikace. Praxi spočívající v omezování majetkových práv k výsledkům výzkumu financovaného z veřejných zdrojů považujeme za nežádoucí.

Také tzv. zelená cesta (autoarchivace AAM při splnění daných podmínek) je řešením souladným s pravidly OP JAK. Ve většině případů však vydavatelé neumožňují zelenou cestu a zároveň splnění obou výše uvedených podmínek a za zveřejnění publikace v režimu OA vyžadují uhrazení publikačního poplatku (Article Processing Charge, dále „APC“). Obchodní model vydavatelů se odvíjí od míry zachování majetkových práv autora, resp. instituce. Úzus se však liší nejen mezi vydavateli, ale i mezi časopisy, a proto je nutné posuzovat podmínky vždy individuálně.

Publikační poplatky za OA jsou v OP JAK způsobilým výdajem a každý žadatel měl možnost si na ně naplánovat adekvátní finanční pokrytí. Řídící orgán nijak nereguloval ani počet publikací (ať už minimálně nebo maximálně), ani jejich charakter. Výsledný stav poplatků za OA např. ve výzvě Špičkový výzkum tedy vznikl na základě vlastního návrhu žadatelů, což mnohá vyjádření a mediální zkratky neuvádějí. Pokud žadatel/příjemce podcenil návrh rozpočtu projektu, existují i tak možnosti, jak naplnit pravidla OA: využití tokenů v rámci transformačních smluv vyjednávaných Národním centrem CzechElib nebo publikování bez poplatků v časopisech zahrnutých do programu SCOAP3 či Diamond/Platinum OA. Někteří vydavatelé umožňují udělení licence CC BY, pokud je tzv. *mandated by funder*. Explicitní regulace v podmínkách výzvy nebo v rozhodnutí může mít (a v mnoha případech prokazatelně má) podpurný účinek.

Implementace principů otevřené vědy je novým a dynamicky se vyvíjejícím procesem. Např. Horizont Evropa se snaží změnit vydavatelskou praxi podporou platformy Diamond OA a neproplácením APC hybridních časopisů nebo mnohé členské státy EU implementují do své legislativy koncept tzv. Secondary Publication Rights. V tomto kontextu se také Řídící orgán OP JAK snaží příjemcům vycházet vstříc, například akceptací restriktivnějších licencí v případech, kdy vydavatel neumožňuje udělení požadované licence CC BY, či u některých formátů publikací. Aktuálně probíhá **interní šetření zaměřené na identifikaci problémů spojených s OA v projektech OP JAK.** Jeho výstupy budou sloužit jako podklad pro diskusi o dalším postupu.

Vítáme Váš návrh na zahájení debaty o přípravě jednotného národního dokumentu naplňujícího evropské standardy OA. Jak jsme uvedli výše, MŠMT s tímto procesem již začalo. Možnost budoucího

průřezového uchopení těchto principů vítáme a věříme, že mandát svěřený MŠMT novou právní úpravou bude dostatečně silný pro úspěšné nalezení konsensu.

S pozdravem

Vážená paní

Mgr. Dana Bilíková

vrchní ředitelka sekce pro vědu, výzkum a inovace

Úřad vlády České republiky

Nábřeží Edvarda Beneše 128/4

11801 Praha 1

ID DS: trfaa33